

Enkelvoudige Ernstige Dyslexie (EED)

Verantwoordelijkheden en rollen

Vanaf 1 augustus 2014 zijn scholen/schoolbesturen verantwoordelijk voor het bieden van een passende onderwijsplek aan iedere leerling. Dat is geregeld binnen passend onderwijs. Scholen dragen in dat kader ook zorg voor passende ondersteuning van leerlingen met lees- en spellingsproblemen en dyslexie. Scholen regelen deze ondersteuning binnen de basisondersteuning. De school zal na signalering van lees/spellingsproblemen en/of mogelijke dyslexie de leerlingen extra ondersteunen en volgen volgens het dyslexieprotocol. Alleen als de begeleiding van de school onvoldoende aanslaat is doorverwijzing naar meer gespecialiseerde zorg aan de orde. In de groep van kinderen met dyslexie heeft ongeveer de helft geen ernstige enkelvoudige dyslexieklachten (EED). Deze kinderen komen niet in aanmerking voor specialistische behandeling binnen de jeugdhulp door gemeenten. Voor de kinderen die wel in aanmerking komen voor EED, is de gemeente verantwoordelijk voor diagnostiek en behandeling. Dit is vanaf 1 januari 2015 geregeld in de Jeugdwet.

Voor een (kosten) effectieve en efficiënte aanpak van dyslexiezorg¹ is een verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp nodig. Hieronder staan de verantwoordelijkheden en rollen van de betrokken partijen beschreven:

- Het primair onderwijs binnen de gemeente/regio verzorgt goed lees- en spellingsonderwijs, signaleert en leidt zorgvuldig toe naar dyslexiezorg indien noodzakelijk, en faciliteert de geboden begeleiding binnen de onderwijspraktijk.
- De gemeente is (financieel) verantwoordelijk voor een passend aanbod van jeugdhulp (inclusief dyslexiezorg) en het leveren van verantwoorde zorg door geregistreerde aanbieders.
- De zorgaanbieder levert dyslexiezorg conform de afspraken met de gemeenten en de geldende zorgstandaarden.
- De minimale norm voor vakbekwaamheid die aan gekwalificeerde specialisten wordt gesteld is conform de inzet van geregistreerde gedragswetenschappers onder de 'norm van verantwoorde werktoedeling'.
- De kwaliteitsinstituten stellen aanvullende bekwaamheidseisen en houden toezicht op de kwaliteit van de zorg door het systematisch en methodisch verzamelen van data, van de bij hen aangesloten zorgaanbieders.

Doelgroep EED

In de factsheet EED van de kwaliteitsinstituten staat de doelgroep als volgt omschreven: kinderen in de leeftijd van 6 t/m 13 jaar die basisonderwijs volgen bij de start van het traject diagnostiek en behandeling. Enkelvoudig duidt op geen combinatie met een andere stoornis. Over de doelgroep zijn landelijke cijfers bekend:

Ongeveer 7% van het aantal 6 t/m 13 jarigen wordt aangemeld voor diagnostiek. Bij 5% van het totaal aantal kinderen in de leeftijd van 6 t/m 13 jaar wordt de diagnose EED gesteld en bij ongeveer 3,5% van het totaal aantal 6 t/m 13 jarigen wordt de behandeling EED gegeven.

Werkwijze

Om de verbinding tussen dyslexiezorg (EED) en passend onderwijs te realiseren hebben gemeenten en de samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs in de regio Zuidoost Brabant afspraken met elkaar gemaakt.

1. De school signaleert lees/spellingsproblemen en/of mogelijke dyslexie. De school biedt ondersteuning volgens protocol en legt een leesdossier aan. Zie voor informatie het kopje 'toelichting op leesdossier'.
2. Wanneer blijkt dat de ondersteuning niet afdoende is en er een vermoeden is van EED, dan is er de mogelijkheid voor ouders om een aanvraag in te dienen voor diagnostiek EED. Dit doen zij bij de toegang van de gemeente. In bijlage 1 staan per gemeente de naam en de bijbehorende contactgegevens weergegeven.
3. Wanneer de ouders besluiten een aanvraag in te dienen, is een volledig en inhoudelijk correct leesdossier een voorwaarde voor toekenning van diagnostiek.
4. De medewerker van de toegang bij de gemeente checkt bij de ingediende aanvraag nogmaals het leesdossier op volledigheid.

---

¹ Dyslexiezorg in de Jeugdwet is zorg gericht op de behandeling van Ernstige Enkelvoudige Dyslexie

5. Wanneer het leesdossier volledig is, wordt de toekenning voor diagnostisch onderzoek door middel van een beschikking schriftelijk naar de ouders gestuurd. Als er daadwerkelijk EED wordt vastgesteld, wordt er een beschikking opgemaakt voor behandeling.
6. De ouders kunnen vervolgens terecht bij een gecontracteerde zorgaanbieder voor dyslexiezorg. De keuze voor de gecontracteerde aanbieder ligt bij de ouders/jeugdige. In bijlage 2 staan de gecontracteerde aanbieders² opgenomen.
7. De zorgaanbieder maakt met ouders / jeugdige en de school afspraken over de dyslexiezorg.

Monitoring

Gemeenten en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs monitoren samen de uitvoering van de werkwijze in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) Passend Onderwijs.

Toelichting op leesdossier

Voordat leerlingen doorverwezen kunnen worden, moet de school de volgende zaken bedacht hebben:

- Is er een grote discrepantie te zien tussen resultaten bij wel of niet voorgelezen Cito-toetsen begrijpend lezen
- Is er een grote achterstand bij spelling (zoals structurele score E of IV of V op CITI-spellingtoets).
- Is er sociaal emotioneel iets te constateren dat op dyslexie kan duiden, zoals: enorme onrust, nerveus, lichamelijk klachtjes, faalangstig enz. De meeste van deze kinderen doen heel enorm hun best, werken serieus. Des te frustrerender is het als al die werklust en inzet niet tot betere resultaten leidt.
- Hebben ouders/familieleden moeite met lezen of zelf dyslexie

Voordat er onderzoek kan worden aangevraagd moeten de volgende zaken aangeleverd worden in het leesdossier:

- Recente (of alle gegevens) uit LOVS om didactische resistentie of hardnekkigheid aan te tonen
- Handelingsplannen op het gebied van lezen en spelling: met daarin aangegeven de begeleiding en de resultaten, tijdsbesteding, welke oefenstof, wie biedt er hulp, welke doelen er zijn gesteld en hoe het kind daar wel/niet op vooruitgaat en of er sprake is van didactische resistentie:
  - Op drie meetmomenten middels genormeerde meetinstrumenten een hardnekkige achterstand in de lees- en spellingsontwikkeling wordt aangetoond. Deze hardnekkigheid wordt tevens onderbouwd door onvoldoende resultaten vanuit adequate extra begeleiding op school gedurende twee periodes van 12 weken. Het gaat om 60 minuten extra leesbegeleiding (bovenop de reguliere lessen), het liefst verdeeld op meerdere momenten per week. (bron: Masterplan Dyslexie/Expertisecentrum Nederlands 2012:Handreiking voor aankomende leerkrachten: leesproblemen in dyslexie in het basisonderwijs:)
  - Voor leerlingen in groep 3 en 4 gaan we uit van in ieder geval drie hoofdmetingen (M3, E3,M4) om de ernst en hardnekkigheid vast te kunnen stellen. Als toelatingscriterium is 3x E op de totaalscore van de DMT voldoende (ook wel de DMT 1+2+3 score op de uitdraai LVS). Het gaat niet om scores op de losse kaarten. (bron: Masterplan Dyslexie/Expertisecentrum Nederlands 2012:Handreiking voor aankomende leerkrachten: leesproblemen in dyslexie in het basisonderwijs:)
  - In uitzonderlijke gevallen kunnen ook leerlingen oktober groep 4 instromen. Zij hebben dan de volgende metingen: M3, E3 en de herfstmeting groep 4. Mits voldaan wordt aan de uitvoering van 2x 12 weken begeleiding op zorgniveau 3 ('Continuüm van zorg voor lezen', Struiksma, 2005). Om bij de herfstmeting groep 4 een genormeerd instrument te gebruiken moet screeningsinstrument CITO zijn afgenomen. (bron: Masterplan Dyslexie/Expertisecentrum Nederlands 2012:Handreiking voor aankomende leerkrachten: leesproblemen in dyslexie in het basisonderwijs:)
  - Na drie hoofdmetingen (dus vanaf M4) kunnen tussenmetingen (okt/nov en april) meetellen, opnieuw mits voldaan wordt aan de uitvoering van 2x 12 weken begeleiding op zorgniveau 3 en afgezet tegen de voorafgaande norm. Hierbij is

---

² Van deze gecontracteerde aanbieders is bekend dat zij EED diagnostiek en/of dyslexiezorg uitvoeren. De lijst van aanbieders is niet uitputtend en wordt nog uitgezuiverd

het mogelijk dat een patroon EDE goedgekeurd wordt bij aanname in zorg. Dit geldt alleen indien de tweede meting (D) geen hoofdmeting is en derhalve met een voorgaande norm is vergeleken. De derde meting (mits E) laat zien dat die tweede meting tevens illustreert en aantoont dat het kind bij de 10% zwakst scorende behoort (bron: Masterplan Dyslexie/Expertisecentrum Nederlands 2012:Handreiking voor aankomende leerkrachten: leesproblemen in dyslexie in het basisonderwijs:)

- Er wordt in het aanvraagformulier voor onderzoek gevraagd wat de omschrijving is van het lees-spellingsprobleem en of er ook andere signalen zijn zoals bijvoorbeeld moeite met automatisering bij rekenen of het geheugen.

Rol jeugdarts en huisarts

Zowel jeugdartsen als huisartsen kunnen rechtstreeks naar vormen van jeugdhulp verwijzen. Ouders kunnen dus ook bij hen komen met het verzoek voor diagnostiek EED.

In die gevallen zal alsnog de toets op volledigheid van het leesdossier plaats moeten vinden alvorens de toekenning aan de aanbieder plaats vindt. Daarmee is verwijzing via de arts dus eigenlijk een extra stap in het geheel.

Gemeenten kunnen een beroep doen op de jeugdarts als expert voor de toets op het leesdossier. De meeste gemeentes hebben een generalistenteam en een expertteam: de vraag aan de jeugdarts kan geschaard worden onder het werk van een van deze teams. Dit is dus geen regulier werk, maar een contracttaak. De GGD heeft de jeugdartsen geïnstrueerd over het beoordelen van aanvragen voor EED onderzoek, daarbij gebruik makend van de afspraken die regionaal al tussen gemeenten gemaakt zijn. Gemeenten maken hierover zelf afspraken met de jeugdartsen.

Dyslexie(verschijnselen) maar geen EED

Niet alle kinderen waarbij een vermoeden van dyslexie bestaat, komen voor vergoeding vanuit de gemeente in aanmerking. Bij sommige kinderen is er sprake van een hogere intelligentie, waardoor kinderen in staat zijn te compenseren en iets hogere scores op technisch lezen en/of spelling behalen. Ze scoren dan echter niet 'zwak genoeg' om te vallen binnen de criteria voor EED en zijn voor een vergoeding van dyslexiezorg uitgesloten.

Er zijn ook kinderen die alleen een probleem hebben op het gebied van spelling. Ook die kinderen komen niet voor de vergoeding van diagnostiek en behandeling via de Jeugdwet in aanmerking.

Soms is een ouder ook gewoon op zoek naar de beste adviezen voor het kind met lees- en/of spellingproblemen, zonder direct aan dyslexie te denken.

Ook het verkrijgen van een dyslexieverklaring voor het voortgezet onderwijs valt niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente (tenzij het in verband met de diagnose EED wordt afgegeven).

Op al deze vragen kan een antwoord geven door middel van een particulier onderzoek. De kosten hiervoor worden dus niet door gemeenten vergoed.

Als het kind naast (mogelijke) EED nog een ander ontwikkelingsprobleem heeft of lijkt te hebben (comorbiditeit, bijvoorbeeld ook autisme), is er geen sprake van ernstige *enkelvoudige* dyslexie en zal eerst het ontwikkelingsprobleem aandacht moeten krijgen.

Bijlage 1 Contactpersonen EED per gemeente

CMD Nuenen Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cmd@nuenen.nl Eric Robben 040-2831675 Meriam van Onzenoort m.vanonzenoort@nuenen.nl
CMD Son en Breugel Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cmd@sonenbreugel.nl Janine Spoor 0499-491491 Lian Strijards l.strijards@sonenbreugel.nl
CMD Waalre Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cmd@waalre.nl Connie Hameeteman 06-22220247 Nelleke Koster nkoster@waalre.nl
CMD Geldrop-Mierlo Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cmd@geldrop-mierlo.nl Tessie Jansen en / of Myra Spekken 14040 Femke van Abeelen f.vanabeelen@geldrop-mierlo.nl
CJG+ Bergeijk Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	lotbergeijk@cjgplusdekempen.nl Karin Tamminga 06-22980957 Saskia Kuijpers s.kuijpers@bergeijk.nl
CJG+ Bladel Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	lotbladel@cjgplusdekempen.nl Björn Roos 06-22980252 Saskia Kuijpers s.kuijpers@bergeijk.nl
CJG+ Eersel Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	loteersel@cjgplusdekempen.nl Yvonne van de Ven 06-22981262 Saskia Kuijpers s.kuijpers@bergeijk.nl
CJG+ Reusel-De Mierden Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling Beleid: Mail:	lotreuseldemierden@cjgplusdekempen.nl Björn Roos 06-22980252 Saskia Kuijpers s.kuijpers@bergeijk.nl
Eindhoven Contact opschaling beleid: Mail:	dyslexie@eindhoven.nl Annette Spierings a.spierings@eindhoven.nl
Wijzer (Oirschot) Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	info@wijzer-oirschot.nl Ans Santegoeds 0499-335142 Kitty Schijven k.schijven@oirschot.nl
BestWijzer Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	ondersteuningsteam@bestwijzer.nl Annemieke Huizinga 0499-770100 Mariève Frederiks m.frederiks@gembest.nl

Veldhoven Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	generalistenteam@veldhoven.nl Ine Kneuver 06-229499924 Linda Wittebrood linda.wittebrood@veldhoven.nl
CJG Heeze-Leende Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cjg@heeze-leende.nl Jolanda van der Heijden 06-12936383 Rianne Coolen r.coolen@heeze-leende.nl
CJG Valkenswaard Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cjg@valkenswaard.nl Gerty van Brakel 06-11371619 Wiel Janssen wiel.janssen@valkenswaard.nl
CJG Cranendonck Contactpersoon: Telefoon: Contact opschaling beleid: Mail:	cjg@cranendonck.nl Jolanda van der Heijden 06-12936383 Elly Melis e.melis@cranendonck.nl
Helmond, Deurne, Asten, Someren, Gemert-Bakel, Laarbeek Contactpersoon: Mail:	Katelijin Lukassen k.lucassen@helmond.nl

Bijlage 2 Aanbieders Diagnose en/of behandeling EED³

Dommelvallei+ (Geldrop-Mierlo, Waalre, Son en Breugel, Nuenen):

Adelante Audiologie en Communicatie	Zandbergseweg 111	6432 CC Hoensbroek
BCO Onderwijsadvies	Wylrehof 11	5912 PM Venlo
Dyslexiepoli Herlaarhof	Postbus 10150 (Boxtelseweg 32)	5260 GB Vught (5261 NE Vught)
Opdidakt	Rompertsebaan 58	5231 GT 's Hertogenbosch
Regionaal instituut voor Dyslexie	Jansbinnensingel 1	6811 AJ Arnhem

Specifiek voor Waalre

Affect, Verhoef en Karsmakers	Kerkstraat 27G	5521 JK Eersel
-------------------------------	----------------	----------------

Specifiek voor Son en Breugel en Nuenen

Marant	Postbus 198	6660 AD Elst
--------	-------------	--------------

BOV-A2-Eindhoven-Helmond-Peelland-Kempen⁴ :

Adelante Audiologie en Communicatie	Zandbergseweg 111	6432 CC Hoensbroek
Affect, Verhoef en Karsmakers	Kerkstraat 27G	5521 JK Eersel
BCO Onderwijsadvies	Wylrehof 11	5912 PM Venlo
BVS Schooladvies	Vondellaan 50	3521 GH Utrecht
CRTO	Ranonkelstraat 1	5644 LA Eindhoven
Dyslexiepoli Herlaarhof	Antwoordnummer 10029	5260 VB Vught
ECLG	Kerstrooslaan 6	5644 EA Eindhoven
H&G Onderwijs	Spaubeeklaan 15	6164 HE Geleen
IWAL instituten voor dyslexie	Postbus 10897	1001 EW Amsterdam
Marant	Postbus 198	6660 AD Elst
Opdidakt	Rompertsebaan 58	5231 GT 's Hertogenbosch
Praktijk Merkelbach	Haven 13	5161 PB Sprang-Capelle
Praktijk Neurortho	Provincialeweg 44	5503 HG Veldhoven
Praktijk Orthopedagogie BWFM Spijkers	Rossinilaan 6	5056 BC Berkel-Enschot
Praktijk van Waterschoot	Paardewei 6	4824 EH Breda
Psychologenpraktijk van Huijkelom	Nassaulaan 15	45062 JN Oisterwijk
Psychologiepraktijk Plus (B.C. de Bruijn)	Jan Smitzlaan 7	5611 LD Eindhoven
Regionaal instituut voor Dyslexie	Jansbinnensingel 1	6811 AJ Arnhem
Xperto	Rijsven 44	5645 KH Eindhoven

Voor dyslexie bij hoogbegaafde leerlingen (maar daarom vaak geen beroep op EED, vanwege compensatie op toetsen door intelligentieniveau)

Psychologenpraktijk Frumau	Schoonveldsingel 14A	5262 XM Vught
----------------------------	----------------------	---------------

³ Dynamische lijst, mogelijk worden er nog andere aanbieders aan toegevoegd.

⁴ Dit zijn de gemeenten: Best, Oirschot, Veldhoven, Cranendonck, Valkenswaard, Heeze-Leende, Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel-de Mierden, Eindhoven, Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Someren

Checklist dyslexiedossier

Naam:

Geboortedatum:

(Speciale) Basisschool:

Contactpersoon school (naam+contactgegevens):

Datum:

	Ja	nee	
is er informatie beschikbaar van de ouders (aanmelding)?			informatie over hun visie en/of gedrag van kind thuis; minimaal een handtekening van ouders
is er informatie beschikbaar van school?			handtekening van de directeur? uitdraai gegevens leerlingvolgsysteem of op andere wijze informatie over didactische ontwikkeling? Beschrijving lees- en spellingprobleem
is er informatie van 3 opeenvolgende momenten = check achterstand en hardnekkigheid			er dient minimaal gedurende twee tijdsblokken gewerkt te zijn dossier bevat een beginmeting, een tussenmeting en een eindmeting; alle drie de metingen laten een laag resultaat bij lezen en/of spelling zien (E-scores of Vmin = horend bij laatste 10%).
beschrijving van wat de school gedaan heeft?			Er moet intensieve extra hulp geboden zijn. denk aan handelingsplannen, groepsplannen en evaluatiemomenten
contra-indicaties			
als de leerling bij alle vakken zwakke resultaten haalt, afwegen of hier geen sprake is van beperkte cognitieve/intellectuele capaciteiten			
zijn er signalen dat er iets anders aan de hand is, zoals: ADHD of autisme spectrum stoornis of taalstoornis?			Bij ADHD en ASS: Biedt dit een verklaring voor de lees/spellingproblemen? Is daar al gerichte hulp voor geweest + 'onder controle'?

NB: als de kruisjes in de gemarkeerde vakjes staan – ouders doorsturen naar zorgaanbieder van voorkeur voor inhoudelijke check (screening) door de zorgaanbieder

	advies	Beschikking d.d.
Zorgaanbieder:		
Reactie zorgaanbieder na screening:		
Advies zorgaanbieder na intake/diagnostiek:		
Evaluatie na 12 behandelingen:		
Evaluatie na 24 behandelingen:		
Evaluatie na 36 behandelingen:		
Evaluatie na 48 behandelingen:		